

İlkokul 4. Sınıfa Devam Eden Çocuklarda Öz Kavramının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*

Investigation of Self-Concept in Primary School 4th Grade Children According to Some Variables

Merve Kurt, Arzu Özyürek

Yazar Bilgileri

Merve Kurt
Çocuk Gelişimi Uzmanı,
cgumervekr@gmail.com

Arzu Özyürek
Prof. Dr., Karabük Üniversitesi,
Çocuk Gelişimi,
a.ozyurek@karabuk.edu.tr

ÖZ

Bu çalışmada, ilkokul 4.sınıfa devam eden çocuklarda öz kavramı bazı değişkenlere göre incelenmiştir. Çalışma grubunu ilkokul 4. sınıfa devam eden 228 çocuk oluşturmuştur. Veri toplamada "Piers Harris'in Öz Kavramı Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin analizinde, normallik dağılımı dikkate alınarak Mann Whitney U ve Kruskal Wallis H Testleri kullanılmıştır. Çalışmada kız çocukların kaygı düzeylerinin erkeklerden yüksek olduğu belirlenmiştir. Kardeş sayısının öz kavramı üzerinde anlamlı bir fark oluşturmadığı belirlenmiştir. Annesi 36-40 yaş aralığında olan çocukların annesi 31-35 yaşındakilere göre fiziksel görünüşleriyle ilgili öz kavramlarının daha iyi düzeyde olduğu; babası 51 yaş ve üzeri olan çocukların babası daha küçük yaştaakilere göre mutluluk düzeylerinin daha düşük olduğu belirlenmiştir. Annenin öğrenim durumunun düşük olması durumunda çocuğun mutluluk, kaygı ve zihinsel puan ortalamalarının da düşük olduğu; babanın öğrenim durumunun yüksek olması durumunda çocukların mutluluk düzeylerinin yüksek, kaygı düzeylerinin ise düşük olduğu belirlenmiştir.

Makale Bilgileri

Anahtar Kelimeler
Öz Kavramı
Benlik
Benlik Saygısı
İlkokul Dönemi

Keywords
Self- Concept
Self
Self-Respect
Primary Education

Makale Geçmişi
Geliş: 22.09.2021
Düzeltilme: 10.10.2021
Kabul: 01.11.2021

ABSTRACT

In this study, the self-concept of children attending the 4th grade of primary school was examined according to some variables. The study group consisted of primary school 4th grade children (n = 228). "Piers Harris Self-Concept Scale" was used in data collection. In the analysis of the data, Mann Whitney U and Kruskal Wallis H Tests were used according to the normality distribution of the variables. It was determined that the number of siblings did not make a significant difference in self-concept. It has been determined that the children whose mothers are between the ages of 36-40 have better self-concepts about their physical appearance than those whose mothers are 31-35 years old; happiness levels of children whose fathers are 51 years or older are lower than those whose fathers are younger. It has been determined that if the mother's educational status is low, the child's happiness, anxiety and mental score averages are also low; if the father's education level is high, the happiness levels of the children are high and their anxiety levels are low.

*Bu çalışma ikinci yazar danışmanlığında, birinci yazar tarafından yürütülen yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Makale Türü

Araştırma

Önerilen Atıf

Kurt, M. & Özyürek, A. (2021). İlkokul 4. sınıfa devam eden çocuklarda öz kavramının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *TEBD*, 19(2), 1060-1075. <https://doi.org/10.37217/tebd.998852>

Giriş

Psikoloji literatüründe “kendilik anlayışı”, “benlik tasarımı”, “benlik kavramı” olarak adlandırılan öz kavramı, gündelik hayatta “güven duygusu” ya da “kendine güven” olarak nitelendirilmektedir. Öz kavramı insan kişiliğinin temelinde bulunan, birey için en önemli algı, duygu ve düşüncelerin tamamıdır (Öner, 2005). Bireyler genellikle kişisel özellikleri ve günlük yaşamdaki rollerini içeren iki kavram üzerinde durarak kendilerini tanımlarlar. Bireylerin kendileri için yaptıkları kişisel tanımlamalar, aslında onların daha öncesinde var olan ve diğer bireylerden farklı olmasını sağlayan kişisel özellikleridir (Erdoğan, 2006). Bu açıdan bakıldığında öz kavramı bireyin tutum ve inançlarını, değerlerini ve deneyimlerini, tüm bunların bireyde oluşturduğu etkiler ve bireyin bunları değerlendirmesini kapsamaktadır. Bireyin kendisiyle ilgili farkındalığı deneyim, davranış ve kişilik özelliklerini de etkiler. Çocuklarda öz kavramı eylemler ve somut özelliklere odaklanır, buna karşın yetişkinlerin öz kavramı daha soyut özelliklere odaklanır. Gelişim sürecinde çocuklar gözlemleri ve çevresindeki bireylerin geri bildirimleri sayesinde kendileriyle ilgili bilgi edinirler (Hay, Ashman ve Kraayenoord, 1998). En geniş anlamıyla öz kavramı, kişinin diğer kişilerle olan iletişimleri sonucunda kendisi ile ilgili oluşan düşünceleridir. Öz kavramı üzerinde çalışmalar yürüten araştırmacılardan Harter (1999), öz kavramı terimini bireyin kendisiyle alakalı onay verdiği nitelikler veya özellikler anlamına gelen öz sunum ile açıklamaktadır. Harter (1999) öz kavram açıklamalarında öz sunumla beraber öz değerlendirme terimine de değinmektedir. Öz değerlendirme, kişinin kendisi ile ilgili özellikleri cevaplarken belirli bir konuya bağlı olarak kendisini sevip sevmediği, iyi olup olmadığı şeklinde kendini değerlendirmesidir (Yıldız ve Fer, 2013).

Bebeklikten itibaren gelişmeye başlayan, çevredeki kişilerin bireyle ilgili beğeni, onay ve isteklerini yansıtan (Bong ve Skaalvik, 2003) öz kavramı, insan doğasının ve mutluluğunun temelinde önemli rol oynamaktadır. Kişinin hayatını mutlu olarak devam ettirmesi, kişiliğini sağlıklı bir şekilde geliştirmesi, bireylerin oluşturduğu toplumların da sağlıklı ve mutlu olmasını sağlar. Bu nedenle kişilik kavramı, psikoloji alan uzmanları yanında çocuk gelişimi ve eğitim alan araştırmacılarını da ilgilendiren bir konu olmuştur. Literatürde benlik kavramı, benlik tasarımı, öz güven veya öz yeterlilik gibi değişik şekillerde ifade edilen öz kavramı, bireyin kendisi ile ilgili duygu, düşünce ve algılarını belirtmektedir (Sayan, 2010). Rogers’ın benlik kuramına göre, bireyin benlik bilinci onun kendisi hakkındaki fikirlerini, algı ve kanaatini içerir; bireyin kendisini nasıl gördüğünü özetler. Benlik farkındalığı bireylerde farklı düzeylerde olabilir. Bir insanın sahip olduğu benlik bilinci de her zaman gerçek durumu yansıtmayabilir. Kişi belli bir yeteneği olduğu hâlde kendini yetenekli görmeyebilir veya yeteneksiz bir kişi kendini yetenekli olarak görebilir. Kısaca benlik bilinci, insanın kendini nasıl gördüğünü ifade etmesidir (aktaran Cüceloğlu, 1992).

Sullivan benlik kavramının, toplumsal etkileşim boyutunda geliştiğini vurgulamıştır. Çocuk kendi benlik sistemini, algılamış olduğu ailesel figürlerin isteği yönünde itaat ederek oluşturur. Aslında çocuk, ebeveynlerin tutumlarına bağlı olarak “iyi ben” ya da “kötü ben” şeklinde benliğini oluşturur. Birey yaşamı için tehlike oluşturan durumlarda oluşan anksiyeteden kurtulmak için koruyucu önlemler alır ve bazı eylemlerini kontrol edebilmeyi öğrenir. Bireyin almış olduğu bu koruyucu önlemler, bazı davranış şekillerini kabul eden, bazılarını da yasaklayan benlik sistemini oluşturur. Benlik saygısının korunabilmesi için anksiyeteden kaçmak, kişiliğin temel dinamiğini oluşturmaktadır. Buna karşılık benlik saygısı, bireyin benlik sistemine koruyucu olarak hizmette bulunur (Offer, Ostrov ve Howard, 1981). Meslek psikologlarından olan Super (1963), benlik kavramının bireyin eylemlerinin belirleyicisi olduğu düşüncesine dayanarak meslek seçimi eyleminin de benlik kavramı tarafından belirlendiğini söylemektedir. Super, kuramını “Benlik Kavramı Kuramı” ya da “Rol Kuramı” şeklinde isimlendirmiştir. Super, benlik kavramının gelişimsel bir kavram olduğunu, keşfetme, benliğin farklılaşması, rol oynama ve gerçeğin sınanması aşamalarından geçerek şekillendiğini belirtmiştir (aktaran Bacanlı, 2003).

Wylie'nin (1968), benlik çözümlemesinde, genel benlik kavramları şu şekilde sıralanabilir: a) Başkalarından farklı ve ayrı bir varoluşun yaşanması, b) Sürekli olarak “aynı” olma duygusunun devam ettirilmesi, c) Bireyin kendi fiziksel özelliklerinin kavram hâline gelmesi, d) Geçmişte yaşanan davranışlara ilişkin anıların olması, e) Genel benlik kavramının bütünlük ve düzeninin belirli oranlarda yaşanması, f) Geçmiş yaşamdaki ve şimdiki düşünce ve tutumlar, g) Bilinçli olma ve bilinçli olmama derecelerinin çeşitlenmesi. Wylie benlik kavramını, bir kimsenin sahip olduğu gerçek benliği ile idealindeki/sahip olmak istediği benlik kavramı olarak iki kısımda incelemiştir. Gerçek ve ideal ben kavramlarının her ikisi de bir özel bir genel görünüme sahiptir. Bireyin kendini görme şekli ile diğer bireylere tanıtmaya şekli arasında önemli bir farklılık vardır. İdeal benlik kavramının iki alt boyutunda, bir kişinin ne olmak istediği ve başkalarının o kişinin ne olmasını istedikleri yönündeki görüşleri bulunmaktadır (aktaran Özen ve Gülaçtı, 2010).

Alanyazında öz kavramıyla ilgili çalışmalar incelendiğinde çocuk ve ergen benlik kavramında yaş, ırk ve cinsiyet farklılıkları (Crain ve Bracken, 1994), ergenlerde anne ve baba ebeveynlik tarzları ile benlik saygısı, depresyon ve yaşam doyumu ilişkileri (Milevsky, Schlechter, Netter ve Keehn, 2007), adolesanlarda kardeş sayısı ile öz-kavram ilişkisi (Tuncer, Atay, Türker ve Tuncer, 2014), ilköğretim öğrencilerinde okul yaşam kalitesi ve benlik kavramı (Sarı ve Cenkseven, 2008) gibi konuların ele alındığı görülmektedir. Bireyin gelişim alanlarında olduğu gibi öz kavramının gelişimi de belirli bir sıra izlemekte ve diğer gelişim aşamalarıyla eş zamanlı olarak gelişim göstermektedir. Bu süreçte öz kavramının çeşitli durumlara etki etmesi veya çeşitli faktörlerden etkilenmesi söz konusudur. Bu çalışmada ilköğretim 4. sınıfa devam eden çocukların öz kavramlarının hangi

değişkenlerden etkilendiğini belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda alt amaç olarak “Çocukların cinsiyeti, kardeş sayısı, anne-babasının yaşı ve öğrenim durumu ile öz kavramı arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna cevap aranmıştır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Betimsel tarama modelinde tasarlanan bu araştırmada, kişisel değişkenlere göre öz kavramı arasındaki fark incelenmiştir. Betimsel taramalarda bir durum mevcut hâliyle betimlenmektedir (Karasar, 2010).

Çalışma Grubu

Çalışma grubunu Karabük ilinde 2020-2021 eğitim-öğretim yılında ilkököl 4. sınıfa devam eden çocuklar oluşturmuştur. Kolay ulaşılabilir örnekleme yoluyla kendilerine ulaşılabilen 228 ilkököl 4. sınıf öğrencisi (126 kız ve 102 erkek) çalışma grubunda yer almıştır. Tablo 1’de çalışma grubuna ilişkin bazı kişisel bilgiler görülmektedir.

Tablo 1. Çalışma Grubuna Ait Bazı Kişisel Bilgiler

<i>Cinsiyet</i>	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>Kardeş Sayısı</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
Kız	126	55,3	Tek çocuk	66	28,9
Erkek	102	44,7	İki çocuk	118	51,8
			Üç ve üzeri	44	19,3
<i>Baba Yaş</i>			<i>Anne Yaş</i>		
30 yaş ve daha küçük	18	7,9	30 yaş ve daha küçük	32	14,0
31-35 yaş	52	22,8	31-35 yaş	76	33,3
36-40 yaş	69	30,3	36-40 yaş	73	32,0
41-45 yaş	58	25,4	41-45 yaş	33	14,5
46-50 yaş	21	9,2	46-50 yaş	14	6,1
51 yaş ve üzeri	10	4,4			
<i>Baba Öğrenim</i>			<i>Anne Öğrenim</i>		
İlkokul	19	8,3	İlkokul	24	10,5
Ortaokul	27	11,8	Ortaokul	18	7,9
Lise	59	25,9	Lise	74	32,5
Ön lisans	29	12,7	Ön lisans	28	12,3
Lisans	75	32,9	Lisans	68	29,8
Lisansüstü	19	8,3	Lisansüstü	16	7,0

Tablo 1’e göre, çalışma grubundaki çocukların %5,3’ü kız ve %44,7’si erkek; %28,9’u tek ve %51,8’i iki kardeş; çocukların annelerinin yaşı %14’ü 30 yaş ve altı, %33,3’ü 31-35 yaş arası, %32’si 36-40 yaş arası, %14,5’i 41-45 yaş arası ve %6,1’i 46-50 yaş üzeri; babalarının yaşı %7,9’u 30 yaş ve altı, %22,8’i 31-35 yaş arası, %30,3’ü 36-40 yaş arası ve %25,4 ‘ü 41-45 yaş arası, %9,2’si 46-50 yaş arası ve %4,4’ü 51 yaş ve üzeridir. Annelerin %10,5’i ilkököl, %7,9’u ortaokul, %21,5’i lise, %12,3’ü ön lisans, %29,8’i lisans ve %7’si de lisansüstü; babaların %8,3’ü ilkököl, %11,8’i ortaokul, %25,9’u lise, %12,7’si ön lisans, %32,9’u lisans ve %8,3’ü de lisansüstü mezunudur.

Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında Kişisel Bilgi Formu ve Piers Harris'in Çocuklarda Öz-Kavramı Ölçeği (PHÇÖKÖ) kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu cinsiyet, kardeş sayısı, anne-baba yaşı ve öğrenim durumu gibi kişisel bilgilerin elde edilmesi amaçlanarak araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır.

PHÇÖKÖ; çocukların öz kavramının belirlenmesinde kullanılmıştır. Toplam 80 maddelik PHÇÖKÖ 9-18 yaş arası öğrencilere uygulanarak öğrencilerin kendilerine yönelik duygu düşünce ve tutumlarını değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Öz bildirim dayalı ölçek, çocuklarda öz kavramının/benlik anlayışının gelişimini, boyutlarını, kişilik ve çevre öğeleriyle olan ilişkilerini ortaya çıkarmayı sağlar. Ölçek maddeleri "Evet" ya da "Hayır" şeklinde yanıtlanmakta, olumlu maddelerde "Evet" olumsuz maddelerde "Hayır" cevabı doğru olarak kabul edilmektedir. Ölçekten alınan yüksek puan olumlu, düşük puan olumsuz benlik anlayışına (öz kavramının) işaret etmektedir. Ölçek Çataklı ve Öner tarafından Türkçeleştirilerek güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Güvenirlik kat sayıları 0,81 ile 0,89 arasında, bir yıllık arayla elde edilen değişmezlik katsayısı 0,70 bulunmuştur (aktaran Öner, 2005). Bu çalışmada ise güvenilirlik katsayısı 0,87 olarak belirlenmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışma için gerekli etik izin Karabük Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulundan alınmıştır (04.11.2020 tarih 2020/12 toplantı sayılı Karar 10). Veri toplama araçları, çevrim içi olarak bilgisayara yüklenmiştir. Çocuğu ilkököl 4. sınıfa devam eden ebeveynlerden çalışmaya katılım onayı alındıktan sonra çocuklarına PHÇÖKÖ'yü doldurtmaları istenmiştir. Çevrim içi olarak elde edilen veriler, bilgisayar istatistik programına aktarılmıştır.

Verilerin analizinde, kişisel değişkenlere göre puan dağılımlarının normal olup olmadığı Kolmogorow-Smirnov Testi, çarpıklık ve basıklık değerleri, varyasyon katsayılarına bakılarak incelenmiştir. Kolmogorow-Smirnov Testi p değeri 0,05'ten küçük, çarpıklık ve basıklık değerleri ± 2 'den büyük ve varyasyon katsayısı 0,3'ten büyük olduğundan verilerin normal dağılmadığına karar verilmiştir. Verilerin analizinde Mann Whitney U (MWU) ve Kruskal Wallis H (KWH) testlerinden yararlanılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde, çalışma grubunun kişisel değişkenlerine göre PHÇÖKÖ puanları analiz sonuçları Tablo 2-7 arasında verilmiştir.

Tablo 2. Cinsiyete Göre PHÇÖKÖ Puanları MWU Testi Sonuçları

<i>PHÇÖKÖ</i>	<i>Cinsiyet</i>	<i>n</i>	\bar{X}	<i>Ss</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
Mutluluk	Kız	126	11,20	2,26	0,458	0,647
	Erkek	102	11,27	2,19		
Kaygı	Kız	126	7,66	2,74	2,302	0,021*
	Erkek	102	8,55	2,73		
Popülerite	Kız	126	9,46	2,01	0,271	0,786
	Erkek	102	9,39	2,03		
Davranış	Kız	126	11,61	2,51	0,740	0,459
	Erkek	102	11,45	2,29		
Fiziksel Görünüm	Kız	126	8,16	1,98	1,670	0,095
	Erkek	102	8,00	1,55		
Zihinsel	Kız	126	5,21	1,54	-1,278	0,201
	Erkek	102	5,01	1,47		

* $p < 0,05$

Tablo 2'ye göre çocukların cinsiyeti ile PHÇÖKÖ Kaygı alt boyut puan ortalamaları arasındaki fark anlamlıdır ($p < 0,05$). Erkeklerin alt boyut puan ortalamaları ($\bar{X} = 8,55$) kızların puan ortalamalarından ($\bar{X} = 7,66$) anlamlı düzeyde daha yüksektir. Yani kız çocukların kaygı düzeyi erkeklerden daha yüksektir.

Tablo 3. Kardeş Sayısına Göre PHÇÖKÖ Puanları KWH Testi Sonuçları

<i>PHÇÖKÖ</i>	<i>Kardeş Sayısı</i>	<i>n</i>	\bar{X}	<i>Ss</i>	<i>H</i>	<i>p</i>
Mutluluk	Tek çocuk	66	11,39	2,44	3,066	0,216
	İki çocuk	118	11,22	2,19		
	Üç ve üzeri	44	11,04	1,98		
Kaygı	Tek çocuk	66	8,46	2,70	3,512	0,173
	İki çocuk	118	8,02	2,80		
	Üç ve üzeri	44	7,56	2,73		
Popülerite	Tek çocuk	66	9,43	2,28	0,643	0,725
	İki çocuk	118	9,51	1,92		
	Üç ve üzeri	44	9,20	2,08		
Davranış	Tek çocuk	66	11,93	2,46	4,484	0,106
	İki çocuk	118	11,48	2,31		
	Üç ve üzeri	44	11,09	2,55		
Fiziksel Görünüm	Tek çocuk	66	8,09	2,19	3,448	0,178
	İki çocuk	118	8,00	1,61		
	Üç ve üzeri	44	8,36	1,64		
Zihinsel	Tek çocuk	66	5,42	1,39	3,968	0,138
	İki çocuk	118	5,00	1,39		
	Üç ve üzeri	44	5,00	1,72		

Tablo 3'e göre çocukların kardeş sayısı ile PHÇÖKÖ puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark yoktur ($p > 0,05$). Yani çocukların öz kavramı, kardeş sayısına göre farklılaşmamaktadır.

Tablo 4. Anne Yaşına Göre PHÇÖKÖ Puanları KWH Testi Sonuçları

PHÇÖKÖ	Anne Yaşı	n	\bar{X}	Ss	H	p
Mutluluk	30 yaş ve daha küçük	32	11,18	2,82	6,018	0,198
	31-35 yaş	76	10,88	2,22		
	36-40 yaş	73	11,63	1,67		
	41-45 yaş	33	11,39	2,29		
	46-50 yaş	14	10,85	2,98		
Kaygı	30 yaş ve daha küçük	32	8,28	2,43	6,537	0,162
	31-35 yaş	76	7,48	2,65		
	36-40 yaş	73	8,57	2,65		
	41-45 yaş	33	8,27	2,93		
	46-50 yaş	14	7,57	3,83		
Popülarite	30 yaş ve daha küçük	32	9,84	1,65	6,139	0,189
	31-35 yaş	76	9,21	2,07		
	36-40 yaş	73	9,86	1,49		
	41-45 yaş	33	8,62	3,00		
	46-50 yaş	14	9,72	1,48		
Davranış	30 yaş ve daha küçük	32	11,93	2,01	3,393	0,494
	31-35 yaş	76	11,21	2,57		
	36-40 yaş	73	11,76	2,04		
	41-45 yaş	33	11,57	2,50		
	46-50 yaş	14	11,14	3,71		
Fiziksel Görünüm	30 yaş ve daha küçük	32	7,90	2,26	9,915	0,042* Fark: 2-3
	31-35 yaş	76	7,69	1,93		
	36-40 yaş	73	8,60	1,39		
	41-45 yaş	33	8,39	1,17		
	46-50 yaş	14	7,35	2,37		
Zihinsel	30 yaş ve daha küçük	32	5,37	1,385	4,933	0,294
	31-35 yaş	76	4,90	1,51		
	36-40 yaş	73	5,27	1,48		
	41-45 yaş	33	4,93	1,39		
	46-50 yaş	14	5,42	1,50		

* $p < 0,05$

Tablo 4'e göre çocukların anne yaşı ile PHÇÖKÖ Fiziksel Görünüm alt boyut puan ortalamaları arasındaki fark anlamlıdır ($p < 0,05$). Annesi 31-35 yaş grubundaki çocukların puan ortalamaları ($\bar{X} = 7,69$) annesi 36-40 yaş aralığındaki çocukların puan ortalamalarından ($\bar{X} = 8,60$) anlamlı düzeyde daha düşüktür. Yani annesi 36-40 yaş aralığında olan çocukların annesi 31-35 yaşındakilere göre fiziksel görünümle ilgili öz kavramları daha iyi düzeydedir.

Tablo 5. Baba Yaşına Göre PHÇÖKÖ Puanları KWH Testi Sonuçları

<i>PHÇÖKÖ</i>	<i>Baba Yaşı</i>	<i>n</i>	\bar{X}	<i>Ss</i>	<i>H</i>	<i>p</i>
Mutluluk	30 yaş ve daha küçük	18	10,77	3,20	11,248	0,047* Fark: 1-2-3-4-5; 6
	31-35 yaş	52	10,92	2,53		
	36-40 yaş	69	11,60	1,59		
	41-45 yaş	58	11,62	1,60		
	46-50 yaş	21	11,14	2,68		
	51 yaş ve üstü	10	9,10	3,10		
Kaygı	30 yaş ve daha küçük	18	8,50	2,61	8,349	0,138
	31-35 yaş	52	7,84	2,62		
	36-40 yaş	69	7,97	2,66		
	41-45 yaş	58	8,76	2,77		
	46-50 yaş	21	8,28	2,93		
	51 yaş ve üstü	10	5,70	3,26		
Popülerite	30 yaş ve daha küçük	18	9,07	2,53	1,508	0,912
	31-35 yaş	52	9,41	1,97		
	36-40 yaş	69	9,60	1,64		
	41-45 yaş	58	9,29	2,41		
	46-50 yaş	21	9,57	2,11		
	51 yaş ve üstü	10	9,12	1,64		
Davranış	30 yaş ve daha küçük	18	11,44	2,87	5,289	0,382
	31-35 yaş	52	11,51	2,33		
	36-40 yaş	69	11,65	2,05		
	41-45 yaş	58	11,70	2,36		
	46-50 yaş	21	11,95	2,13		
	51 yaş ve üstü	10	9,20	4,02		
Fiziksel Görünüm	30 yaş ve daha küçük	18	8,44	1,82	4,862	0,433
	31-35 yaş	52	7,75	2,08		
	36-40 yaş	69	8,07	1,76		
	41-45 yaş	58	8,50	1,26		
	46-50 yaş	21	7,66	2,00		
	51 yaş ve üstü	10	8,00	2,44		
Zihinsel	30 yaş ve daha küçük	18	5,61	0,91	3,893	0,565
	31-35 yaş	52	4,82	1,55		
	36-40 yaş	69	5,17	1,40		
	41-45 yaş	58	5,13	1,62		
	46-50 yaş	21	5,38	1,24		
	51 yaş ve üstü	10	4,90	1,72		

* $p < 0,05$

Tablo 5'e göre çocukların baba yaşı ile PHÇÖKÖ Mutluluk alt boyut puan ortalamaları arasındaki fark anlamlıdır ($p < 0,05$). Babası 51 yaş ve üzeri olan çocukların puan ortalamaları ($\bar{X} = 9,10$) babası daha küçük yaşta olanların puan ortalamalarından ($\bar{X} = 10,77$; $\bar{X} = 10,92$; $\bar{X} = 11,60$; $\bar{X} = 11,42$) anlamlı düzeyde daha düşüktür. Yani babası 51 yaş ve üzeri olan çocukların babası daha küçük yaştakilere göre mutluluk düzeyleri daha düşüktür.

Tablo 6. Anne Öğrenim Durumuna Göre PHÇÖKÖ Puanları KWH Testi Sonuçları

PHÇÖKÖ	Anne Öğrenim	n	\bar{X}	Ss	H	p
Mutluluk	İlkokul	24	10,62	2,14	11,570	0,041* Fark: 1-4; 5
	Ortaokul	18	11,22	2,07		
	Lise	74	11,41	1,63		
	Ön lisans	28	11,00	2,22		
	Lisans	68	11,48	2,45		
	Lisansüstü	16	10,68	3,59		
Kaygı	İlkokul	24	6,91	2,37	13,054	0,023* Fark: 1-2-4; 5
	Ortaokul	18	6,94	2,31		
	Lise	74	8,05	2,59		
	Ön lisans	28	7,82	2,96		
	Lisans	68	8,73	2,68		
	Lisansüstü	16	8,68	3,77		
Popülerite	İlkokul	24	8,54	2,08	9,539	0,089
	Ortaokul	18	10,23	1,14		
	Lise	74	9,61	1,83		
	Ön lisans	28	9,08	2,90		
	Lisans	68	9,44	1,83		
	Lisansüstü	16	9,08	2,90		
Davranış	İlkokul	24	10,66	2,37	9,701	0,084
	Ortaokul	18	11,44	2,45		
	Lise	74	11,86	2,30		
	Ön lisans	28	10,89	2,26		
	Lisans	68	11,89	2,13		
	Lisansüstü	16	11,06	3,75		
Fiziksel Görünüm	İlkokul	24	7,79	2,16	4,773	0,444
	Ortaokul	18	8,55	0,98		
	Lise	74	7,81	1,81		
	Ön lisans	28	8,46	1,37		
	Lisans	68	8,26	1,74		
	Lisansüstü	16	8,00	2,58		
Zihinsel	İlkokul	24	4,33	2,23	17,817	0,003* Fark: 1-3-4-5- 6; 2-4
	Ortaokul	18	5,50	1,42		
	Lise	74	4,98	1,28		
	Ön lisans	28	4,82	1,33		
	Lisans	68	5,33	1,322		
	Lisansüstü	16	6,18	0,91		

* $p < 0,05$

Tablo 6'ya göre çocukların anne öğrenim durumu ile PHÇÖKÖ Mutluluk, Kaygı ve Zihinsel alt boyut puan ortalamaları arasındaki fark anlamlıdır ($p < 0,05$). Annesi ilkokul mezunu olanların PHÇÖKÖ Mutluluk alt boyut puan ortalamaları ($\bar{X} = 10,62$), annesi ön lisans ve lisans mezunu olanların puan ortalamalarından ($\bar{X} = 11,00$; $\bar{X} = 11,48$) ve annesi ilkokul ve ortaokul mezunu olanların Kaygı alt boyut puan ortalamaları ($\bar{X} = 6,91$; $\bar{X} = 6,94$) annesi ön lisans ve lisans mezunu olanların puan ortalamalarından ($\bar{X} = 8,73$; $\bar{X} = 8,68$) anlamlı düzeyde daha düşüktür. Annesi lisansüstü mezunu olanların Zihinsel alt boyut puan ortalamaları ($\bar{X} = 6,18$) annesi ilkokul, lise, ön lisans, lisans

mezunu olanların puan ortalamalarından; annesi ortaokul mezunlarının puan ortalamaları ($\bar{X} = 5,50$) annesi ön lisans mezunlarının puan ortalamalarından ($\bar{X} = 4,82$) anlamlı düzeyde daha yüksektir. Yani annenin öğrenim durumunun düşük olması durumunda çocuğun mutluluk, kaygı ve zihinsel puan ortalamaları da düşüktür.

Tablo 7. Baba Öğrenim Durumuna Göre PHÇÖKÖ Puanları KWH Testi Sonuçları

<i>PHÇÖKÖ</i>	<i>Baba Öğrenim</i>	<i>n</i>	\bar{X}	<i>Ss</i>	<i>H</i>	<i>p</i>
Mutluluk	İlkokul	19	10,68	3,30	11,974	0,035* Fark: 2-4-5; 3-6
	Ortaokul	27	10,74	1,97		
	Lise	59	11,30	1,50		
	Ön lisans	29	11,93	1,55		
	Lisans	75	11,42	2,31		
	Lisansüstü	19	10,47	3,28		
Kaygı	İlkokul	19	7,21	2,43	18,602	0,002* Fark: 1-3-4; 2-4-5-6
	Ortaokul	27	6,62	1,90		
	Lise	59	7,77	2,77		
	Ön lisans	29	8,68	2,87		
	Lisans	75	8,65	2,63		
	Lisansüstü	19	8,57	3,53		
Popülerite	İlkokul	19	9,33	2,24	8,671	0,123
	Ortaokul	27	8,44	2,21		
	Lise	59	9,68	1,87		
	Ön lisans	29	9,79	1,38		
	Lisans	75	9,68	1,90		
	Lisansüstü	19	8,73	2,68		
Davranış	İlkokul	19	10,94	3,08	4,714	0,452
	Ortaokul	27	10,92	2,26		
	Lise	59	11,89	2,13		
	Ön lisans	29	11,58	2,19		
	Lisans	75	11,73	2,29		
	Lisansüstü	19	11,05	3,32		
Fiziksel Görünüm	İlkokul	19	8,63	2,21	10,557	0,061
	Ortaokul	27	7,66	1,96		
	Lise	59	7,72	1,85		
	Ön lisans	29	8,44	1,24		
	Lisans	75	8,44	1,71		
	Lisansüstü	19	7,42	2,47		
Zihinsel	İlkokul	19	5,10	1,41	9,725	0,083
	Ortaokul	27	4,14	1,93		
	Lise	59	5,10	1,39		
	Ön lisans	29	5,27	1,41		
	Lisans	75	5,44	1,29		
	Lisansüstü	19	5,15	1,30		

* $p < 0,05$

Tablo 7'ye göre çocukların baba öğrenim durumu ile PHÇÖKÖ Mutluluk ve Kaygı alt boyut puan ortalamaları arasındaki fark anlamlıdır ($p < 0,05$). Mutluluk alt boyutunda babası ortaokul

mezunlarının puan ortalamaları ($\bar{X} = 10,74$) babası ön lisans ve lisans mezunlarının puan ortalamalarından ($\bar{X} = 11,93$; $\bar{X} = 11,42$), babası lisansüstü mezunlarının puan ortalamaları ($\bar{X} = 10,47$) babası lise mezunu olanların puan ortalamalarından ($\bar{X} = 11,30$) anlamlı düzeyde daha düşüktür. Kaygı alt boyutunda babası ön lisans mezunlarının puan ortalamaları ($\bar{X} = 8,68$), babası ilkököl ve lise mezunlarının puan ortalamalarından ($\bar{X} = 7,21$; $\bar{X} = 7,77$) daha yüksek; babası ortaokul mezunu olanların puan ortalamaları ($\bar{X} = 6,62$), babası ön lisans, lisans ve lisansüstü mezunlarının puan ortalamalarından anlamlı düzeyde daha düşüktür. Yani baba öğrenim durumunun yüksek olması durumunda çocukların mutluluk düzeyleri yüksek, kaygı düzeyleri ise düşüktür.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

İlkokul 4. sınıfa devam eden çocukların öz kavramlarının incelendiği çalışmada, çocuklara ait bazı kişisel değişkenlerle öz kavramı arasında anlamlı bir fark olup olmadığının belirlenmesine çalışılmıştır. Çalışmada kız çocukların kaygı düzeylerinin erkeklerden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ostrov, Offer ve Howord (1986) tarafından yapılan çalışmada da kızların erkeklere göre daha düşük benlik kavramına sahip oldukları bulunmuştur. Kayım ve Ayaz (2019) da çalışmalarında benzer olarak erkek çocukların öz kavramı ortalamalarının kız çocuklarından daha az da olsa yüksek olduğunu bulmuşlardır. Sharma ve Pandey (2015) tarafından yapılan anne-baba tutumlarının ergenlik dönemindeki çocukların öz güvenine etkisini inceledikleri çalışmada da erkeklerin öz güvenlerinin kızlarınkine oranla az da olsa yüksek olduğu bulunmuştur. Sayan (2010) tarafından yapılan bir çalışmada bu çalışmadan farklı olarak cinsiyet faktöründe anlamlı bir fark bulunamamıştır. Fen ve teknoloji dersinde geliştirilmiş olan materyallerin öz kavramı üzerinde cinsiyet açısından etkili olmadığı bulunmuştur. Reimers'in (1996) çalışmasında da bu çalışmadan farklı olarak cinsiyet değişkeni ile öz kavramı gelişimi arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı belirtilmiştir. Kültürel açıdan çocuğun cinsiyetinin, çocuktan beklentiler veya çocuğa yönelik tutumların şekillenmesinde etkili bir faktör olduğu düşünüldüğünde anne-babalarının çocuklarından beklentilerinin farklılaşmasına ve bu durumun da kız çocuklarının kaygı düzeyinin artmasına neden olduğu söylenebilir.

Çalışmada çocukların kardeş sayısı ile PHÇÖKÖ puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir. Bu sonuca paralel olarak Akıncı (2011), araştırmaya katılan çocukların Piers-Harris toplam puanı ortalamaları ile ailedeki çocuk sayısı değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Tuncer vd.'nin (2014) yapmış olduğu çalışmada, bu çalışmadan farklı olarak tek kardeş olan çocukların 3 ve 4 kardeş olan çocuklara göre öz-kavram puanları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Bu durum, öz kavramı gelişiminde kardeş sayısından çok kardeş ilişkilerinin niteliğinin etkisinin önemli olduğunu düşündürmektedir.

Çalışmada annesi 36-40 yaş aralığında olan çocukların annesi 31-35 yaşındakilere göre fiziksel görünümü ile ilgili öz kavramlarının daha iyi olduğu, anne yaşının artmasıyla çocukların fiziksel görünüm olarak kendilerini daha iyi hissettikleri belirlenmiştir. Erdoğan (2006), yapmış olduğu çalışmada anne yaşı ile çocukların PHÇÖKÖ puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmadığı sonucuna ulaşmıştır. Çalışmada anne yaşının artmasıyla çocukların kendilerini fiziksel anlamda daha iyi hissetmelerinin nedeni, annelerin yaşının artmasıyla birlikte ebeveynlik tecrübelerinin de artması ve çocuklarıyla olan iletişimlerini daha olumlu bir biçimde sürdürmeleri olabilir.

Çalışmada babası 51 yaş ve üzeri olan çocukların babası daha küçük yaştakilere göre mutluluk düzeylerinin anlamlı düzeyde düşük olduğu belirlenmiştir. Baba yaşı arttıkça çocukların mutluluk düzeyinde düşüş olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Albukrek (2002), yapmış olduğu çalışmada babası 31-40 yaş arasında olan çocuklar ile 41-50 yaş grubu olan çocukları karşılaştırmıştır. Babası 31-40 yaş grubunda olan çocukların olumsuz benlik algısı puanlarının anlamlı derecede yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Çalışmada annenin öğrenim durumunun düşük olması durumunda çocuğun mutluluk, kaygı ve zihinsel puanlarının da düşük olduğu belirlenmiştir. Torucu (1990), yapmış olduğu çalışma sonucunda, anne-baba eğitim durumu yükseldikçe öz kavram saygısının arttığını bulmuştur. Bulunan sonuç bu çalışmayla benzerdir. Özyürek, Gümüş, Çalışkan, Şirin ve Gerçek (2020) ise bu çalışmadan farklı olarak Piers Harris'in Çocuklarda Öz-Kavramı Ölçeği puanları ile annelerin öğrenim durumu arasında anlamlı bir fark bulamamışlardır.

Çalışmada baba öğrenim durumunun yüksek olması durumunda çocukların mutluluk düzeyinin yüksek, kaygı düzeyinin ise düşük olduğu belirlenmiştir. Babanın öğrenim seviyesinin düşük olması sonucu çocuğun mutlu olma durumunun olumsuz etkilemesinin nedeni babanın çocuğuyla bilinçli olarak ilgilenememesi, akademik vb. alanlarda çocuğa yeterli gelememesi olabilir. Özyürek, Çetin, Yıldırım, Evirgen ve Ergün (2016) üstün yetenekli olarak aday gösterilen öğrencilerle yapmış oldukları çalışmada, öğrencilerin benlik kavramının anne-baba öğrenim durumundan etkilendiğini belirlemiştir. Albukrek (2002), çalışmasında lise ve dengi okul mezunu babaların çocuklarının en yüksek seviyede benlik kavramına sahipken lisansüstü eğitim görmüş babaların çocuklarının en düşük seviyede benlik kavramına sahip olduğunu belirlemiştir.

Çalışmada ilkokul 4. sınıfa devam eden çocukların cinsiyet, anne-baba yaşı, anne-baba öğrenim durumu değişkenlerine göre öz kavramları arasında anlamlı fark olduğu ancak kardeş sayısı değişkeninin öz kavramları üzerinde farklılık oluşturmadığı belirlenmiştir. Olumlu bir öz kavramı kişinin bağımsız olarak kendi başına hayatını devam ettirebilmesi ve çevresindeki insanlarla uyumlu ilişkiler kurabilmesinde oldukça önemlidir. Bu yönden bakıldığında ailelere çocuklarının öz kavramlarını olumlu yönde desteklemek amacıyla eğitimler, seminerler verilebilir. Çocukların öz

kavramları kırsal-kentsel bölgelerde yaşama, aile ve çevreyle ilgili diğer değişkenlere göre incelenebilir. Okullarda, çocukların kendilerini iyi hissetmelerine veya bir konuda yeterli olarak görmelerini sağlamak amacıyla rehberlik etkinlikleri, okul gezileri, spor aktiviteleri gerçekleştirilmesi çocukların olumlu öz kavramı geliştirmelerinde etkili olacaktır.

Kaynaklar

- Akıncı, B. (2011). *Özgül öğrenme güçlüğü gösteren çocuklarda öz-kavramı, algılanan sosyal destek ve sosyo-demografik değişkenlerin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından erişilmiştir.
- Albukrek, İ. (2002). *Anne baba ve çocuk tarafından algılanan babanın çocuğuna karşı tutumu ile çocuğun benlik kavramı arasındaki ilişki*. (Yüksek Lisans Tezi). <http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/TEZ/36173.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Bacanlı, F. (2003). Mesleki grup rehberliğinin benlik ve meslek kavramlarının bağdaşımına etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 35, 336-359. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/108427> sayfasından erişilmiştir.
- Bong, M. & Skaalvik, E. M. (2003). Academic self concept. *Educational Psychology Review*, 15(1), 1-40. doi: [10.1023/A:1021302408382](https://doi.org/10.1023/A:1021302408382)
- Crain, M. R. & Bracken, B. A. (1994). Age, race and gender differences in child and adolescent self-concept: evidence from a behavioral acquisition, context-dependent model. *School Psychology Review*, 23(3), 496-511. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/02796015.1994.12085728> sayfasından erişilmiştir.
- Cüceloğlu, D. (1992). *İnsan ve davranışı, psikolojinin temel kuramları*. İstanbul: Remzi.
- Erdoğan, G. (2006). *İlköğretim 8. sınıf (14-15 yaş) öğrencilerinin depresif belirti ve öz kavram düzeylerine yaratıcı drama çalışmalarının etkisinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından erişilmiştir.
- Harter, S. (1999). *The construction of the self: a developmental perspective*. New York: The Guilford Press.
- Hay, I., Ashman, A. & Van Kraayenoord, C. (1998). The educational characteristics of students with high or low self-concept. *Psychology in the Schools*, 35, 391-400. <https://psycnet.apa.org/record/1998-12495-010> sayfasından erişilmiştir.
- Karasar, N. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Kayım, F. & Ayaz, M. (2019). 3-4 yaş grubu çocuklarda benlik kavramı ve ebeveyn tutumlarının cinsiyetler açısından karşılaştırılması. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, 11(3), 241-254. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iaud/issue/46720/585985> sayfasından erişilmiştir.

- Milevsky, A., Schlechter, M., Netter, S. & Keehn, D. (2007). Maternal and paternal parenting styles in adolescents: Associations with self-esteem, depression and life-satisfaction. *Journal of Child and Family Studies*, 16(1), 39-47. doi: [10.1007/s10826-006-9066-5](https://doi.org/10.1007/s10826-006-9066-5)
- Offer, D., Ostrov, E. & Howard, K. I. (1981). Mental health professional's concept of normal adolescent. *General Psychiatry Archives*, 38(2), 149-152. doi: [10.1001/archpsyc.1981.01780270035003](https://doi.org/10.1001/archpsyc.1981.01780270035003)
- Ostrov, E., Offer, D. & Howord, K. I. (1986). In normal adolescens self image. *Journal of Clinical Psychiatry*, 8(2), 183-192. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/3557294/> sayfasından erişilmiştir.
- Öner, N. (2005). *Piers- harris çocuklarda öz-kavramı ölçeği el kitabı*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği.
- Özen, Y. & Gülaçtı, F. (2010). Benlik-kavramı ve benliğin gelişimi bilen benliğe gereksinim var mı? *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 21-38. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/erziefd/issue/6000/80003> sayfasından erişilmiştir.
- Özyürek, A., Gümüş, H., Çalışkan, K., Şirin, T. & Gerçek, H. (2020). İlkokul öğrencilerinin benlik kavramının incelenmesi. *Journal of Humanities and Tourism Research*, 10(1), 1-13. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/johut/issue/54220/733033> sayfasından erişilmiştir.
- Özyürek, A., Yavuz, N. F., Çetin, A. & Adıbatmaz, M. (2016). The relationship between parental attitudes and self perception of the children who are nominated as gifted children. *Advances in Environmental Biology*, 10(3), 93-98. https://www.academia.edu/26129790/The_Relationship_between_Parental_Attitudes_and_Self_Perception_of_the_Children_Who_Are_Nominated_as_Gifted_Children sayfasından erişilmiştir.
- Reimers, E. V. (1996). Self development of venezuelan adolescents. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 27(1), 25-36. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0022022196271002> sayfasından erişilmiştir.
- Sayan, Y. (2010). *İlköğretim dördüncü sınıf fen ve teknoloji dersi için geliştirilen materyallerin yaratıcı düşünme becerisi, öz kavramı ve akademik başarı üzerindeki etkileri*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Sharma, G. & Pandey, N. (2015). Parenting styles and its effect on self-esteem of adolesents. *The International Journal of Indian Psychology*, 3(1), 28-39. <https://ijip.in/wp-content/uploads/2019/02/C03113V3I12015.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Torucu, B. K. (1990). *13-14 yaşındaki gençlerin sosyo-ekonomik düzeyi ve ana-baba tutumlarındaki farklılıkların belirlenip benlik saygısına etkisinin araştırılıp karşılaştırılması*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> sayfasından erişilmiştir.
- Sarı, M. & Cenkseven, F. (2008). İlköğretim öğrencilerinde okul yaşam kalitesi ve benlik kavramı. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(2), 2-16. <https://www.researchgate.net/publication/>

[26542282_Quality_of_school_life_and_self-concept_among_elementary_school_students/fulltext/0e6055bff0c46d4f0ab15c8c/Quality-of-school-life-and-self-concept-among-elementary-school-students.pdf](https://dergipark.org.tr/tr/pub/dtfd/issue/48292/611435) sayfasından erişilmiştir.

Tuncer, Ö., Atay, M. İ., Türker, Y. & Tuncer, H. (2014). Adölesanlarda kardeş sayısı ile öz-kavramı ilişkisi. *Düzce Tıp Fakültesi Dergisi*, 16(3), 22-25. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/dtfd/issue/48292/611435> sayfasından erişilmiştir.

Yıldız, G. & Fer, S. (2013). Düşünme stilleri ve matematik öz kavramı matematik başarısına göre farklılaşır mı? *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3), 440-453. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/hunefd/issue/7791/101934> sayfasından erişilmiştir.

Extended Summary

Self-concept is the whole of the most important perceptions, feelings and thoughts for the individual, which is at the base of the human personality. From this point of view, self-concept affects the individual's attitudes and beliefs, values and experiences and includes the individual's evaluation of them. An individual's awareness of oneself also affects his/her experience, behavior and personality traits. Self-concept in children focuses on actions and concrete features, whereas adults' self-concept focuses on more abstract features. In the developmental process, children acquire information about themselves through their observations and feedback from the individuals around them. The self-concept, which starts to develop from the birth of the individual, develops gradually throughout his/her life. After a certain time, a baby learns to distinguish its own body from its surroundings. She/he realizes that her/his body is her/his own. When she/he brings her/his hand to her/his mouth, bites her/his tongue, or hits her/his head, she/he feels the emotions that arise in her/him and understands that her/his body is a part of her/him. In this way, the foundations of self-concept are laid. Self-concept gains resistance over time and becomes the determinant of one's actions. As in each development, the development of self-concept also follows a certain sequence and develops simultaneously with other developmental stages. In this process, self-concept can affect various situations or be affected by various factors. Therefore, in this study, it is aimed to determine which variables affect the self-concepts of children attending the 4th grade of primary school.

In line with this purpose, as a sub-objective, "Is there a significant difference between the gender of the children, the number of siblings, the age of the parents and their education level, and the self-concept?" The answer to the question has been sought.

The study group consisted of 228 children attending the 4th grade of primary school. "Piers Harris' Self-Concept Scale" was used in data collection. Mann Whitney U and Kruskal Wallis H Tests were used in the analysis of the data, taking into account the normality distribution.

In the study, it was determined that the anxiety levels of girls were higher than boys, and the number of siblings did not make a significant difference in self-concept. Children whose mothers are between the ages of 36-40 have better self-concepts about their physical appearance than those whose mothers are 31-35 years old; it has been determined that the happiness levels of children whose fathers are 51 years or older are lower than those whose fathers are younger.

It was determined that if the mother's educational status is low, the child's happiness, anxiety, and mental score averages are also low; if the father's education level is high, the happiness levels of the children are high, and their anxiety levels are low. In the study, it was determined that there was a significant difference between the self-concepts of the children attending the 4th grade of primary school according to the variables of gender, parental age, and educational status of the parents, but the variable of the number of siblings did not make any difference on their self-concepts.

Training and seminars can be given to families in order to support their children's self-concepts positively. Children's self-concepts can be examined according to other variables related to living in rural-urban areas, family, and environment. Carrying out activities in schools in order to make children feel good about themselves or to see them as sufficient in a subject will be effective in developing positive self-concept of children.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Bu araştırmaya yazarlar eşit oranda katkıda bulunmuştur.

Destek ve Teřekkür Beyanı

Araştırmada destek alınan herhangi kurum, kuruluş ya da araştırmacı olmayıp çalışma grubunda yer alan çocuklar ve onam veren ailelerine teşekkür ederiz.

Çatışma Beyanı

Araştırmacıların araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar atışması yoktur.

Etik Kurul Beyanı

Bu araştırma, Karabük Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulunun 04.11.2020 tarih ve 2020/12 toplantı ve 10 numaralı kararı ile yürütülmüştür.